

تقدیم
به آنانی که

بدر محبت اهل بیت اطهار علیهم السلام
را در یلم کاشته اند؛

و

تقدیم

به دو همسفر عزیز عتبات عالیات
که اکنون در میان مانده‌اند.

روانشاد حاج یوسف شگفتی

و

روانشاد حاج خلیل شگفتی

از مشهد الرضا تا مدینه النبی
و
از خرابه های شام تا گودال قتلگاه

دکتر علی شمسا

استاد دانشگاه

شمسا، علی، ۱۳۲۳-

از مشهدالرضا تا مدینه النبی و از خرابه‌های شام تا گودال قتلگاه/ مؤلف علی شمس - مشهد: نشر الف، ۱۳۸۳.

۲۰۲ ص. مصور.

ISBN: 964-6684-84-X

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. عراق - کربلا - سیر و سیاحت. ۲. عربستان سعودی - سیر و سیاحت. ۳. حج - خاطرات. ۴. شمس، علی، ۱۳۲۳ - خاطرات. ۵. سفرنامه‌ها. ۶. زیارتگاههای اسلامی. الف. عنوان. ب. عنوان: از خرابه‌های شام تا گودال قتلگاه.

ش ۸۴ DS ۷۹/۷: ۹۵۶/۷۵

کتابخانه ملی ایران ۳۲۸۷۷-۸۳

مشهد: تلفن: ۰۹۱۵۱۱۵۷۹۳۰ - ۰۵۱۱۸۵۹۸۲۸۸ - صندوق پستی: ۱۳۳۸-۹۱۳۷۵

مؤلف: دکتر علی شمس

از مشهدالرضا تا مدینه النبی و از خرابه‌های شام تا گودال قتلگاه

حروفنگاری و صفحه‌پردازی: خدمات نشر الف (۰۵۱۱-۸۸۱۴۸۲۳)

امور فنی چاپ: دقت مشهد (۰۵۱۱-۳۴۱۹۵۶۰)

تعداد صفحات: ۲۱۲ صفحه رقی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۳

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

شابک: ۹۶۴-۶۶۸۴-۸۴-X

حق چاپ: محفوظ.

فهرست

مقدمه ۹

بخش اول: از مشهد الرضاتامدینه النبی

دوشنبه ۱۵ دی ماه - فرودگاه بین المللی شهید هاشمی نژاد مشهد	۱۶
دوشنبه ۱۵ دی ماه ۷۶ - فرودگاه جده	۱۸
در راه مدینه	۲۱
در مدینه	۲۳
مدینه منوره - سه شنبه ۱۶ دی ماه ۷۶	۲۵
شیعیان عربستان	۳۳
تغییرات حرم و صحن نبوی ﷺ	۳۵
مقدمات خرید سوغات	۳۵
مقدمات افطار در مدینه	۳۵
تلفن به مشهد	۳۷
داستان سه شنبه شب، شب دیدار یقیع	۳۸
نماز تراویح	۳۸
داستان پشت دیوار یقیع سه شنبه شب (۱۶ دی ماه)	۳۹
چهارشنبه ۱۷ دی ماه ۷۶	۵۰
کمی از وضعیت زنان و جوانان عربستان	۵۵
روز پنجشنبه ۱۸ دی ماه	۵۵
شب جمعه دعای کمیل در قصر الدخیل مدینه	۵۹
جمعه ۱۹ دی ماه - مدینه	۶۳
آزبان مدینه	۶۵
شنبه ۲۰ دی ماه ۷۶ - مدینه	۶۸
یکشنبه ۲۱ دی ماه - مدینه النبی	۷۳
روز دوشنبه ۲۲ دی ماه	۸۶

۸۷	توجه به مقررات در رانندگی
۸۹	سه شنبه ۲۲ دی ماه - مدینه
۹۲	روز چهارشنبه ۲۲ دی ماه - مدینه
۹۸	پنجشنبه ۲۵ دی ماه - مدینه
۱۰۶	نمازهای برادران اهل تسنن بدون دعای دست است
۱۱۲	۲۶ دی ماه جمعه - مدینه روز وداع
۱۱۳	خطبه اول
۱۱۵	خطبه دوم
۱۱۶	جمعه در مسجد شجره
۱۲۰	شنبه ۲۷ دی ماه - مکه مکرمه
۱۲۸	شنبه ۲۷ دی ماه - مکه
۱۲۸	عمره مفرد دیگری به نیابت
۱۳۱	یکشنبه ۲۸ دی ماه - مکه
۱۳۸	دوشنبه ۲۹ دی ماه - مکه
۱۳۵	دو، شب شنبه ۲۹ دی ماه
۱۳۵	عمره مفرد
۱۵۰	سه شنبه ۳۰ دی ماه ۱۳۷۱ (۲۲ رمضان ۱۴۱۸ مکه)
۱۵۲	شب قدر بیست و سوم رمضان در قصر عابد - مکه
۱۵۲	چهارشنبه ۳۰ دی ماه - مکه
۱۶۱	پنجشنبه اول بهمن ۱۳۷۶
۱۶۱	باز دیدن نقاط مذهبی عرفات، سنی، مزمله، جبل الرحمه
۱۶۱	جبل النور و غار ثور و غار حرا
۱۷۰	جمعه دوم بهمن ۷۶ (روز قدس) - مکه
۱۷۰	خطبه اول
۱۷۱	خطبه دوم
۱۷۳	مختصری از مسجد الحرام
۱۷۷	روز شنبه، ۴ بهمن ۷۶ - مکه

- یکشنبه ۵ بهمن ۷۶ - مکه ۱۸۲
- روز دوشنبه ۶ بهمن ۷۶ (روز وداع با خانه دوست) ۱۸۷

بخش دوم: از خرابه های شام تا گودال قتلگاه

- دوشنبه ۲۸ اردیبهشت، فرودگاه بین المللی شهید هاشمی نژاد مشهد ۱۹۳
- دوشنبه ساعت ۴ بعد از ظهر در فرودگاه دمشق ۱۹۶
- دوشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۹۸
- نماز عشاء در حرم مطهر حضرت زینب (علیها السلام) ۱۹۸
- دوشنبه شب - به طرف مرز عراق ۱۹۸
- سه شنبه ۲۹ اردیبهشت - مرز الولید ۱۹۹
- چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت - حله ۲۰۳
- چهارشنبه ۳۰ اردیبهشت - وادی السلام نجف ۲۰۹
- مسجد حنانه ۲۱۱
- نهار در هتل نجف ۲۱۱
- چهارشنبه بعد از ظهر - مقبره میثم تمار ۲۱۲
- منزل حضرت علی (علیه السلام) در کوفه ۲۱۳
- مسجد کوفه ۲۱۴
- شجره نامه ۲۱۷
- قبر مختار و قبر هانی بن عروه ۲۱۸
- پنجشنبه ۳۱ شهریور - نجف ۲۱۸
- صبح پنجشنبه ۳۱ اردیبهشت - صبحانه در هتل نجف ۲۲۰
- پنجشنبه صبح - مسجد سهله ۲۲۱
- پنجشنبه ۳۱ اردیبهشت ۲۲۵
- نماز ظهر و عصر در حرم حضرت علی (علیه السلام) ۲۲۵
- پنجشنبه ۳۱ اردیبهشت ۲۲۶
- ساعت ۴ بعد از ظهر - وداع با حضرت امیر (علیه السلام) ۲۲۶
- پنجشنبه ۳۱ اردیبهشت - به طرف کربلا ۲۲۸

۲۲۰	پنجشنبه شب ۲۱ اردیبهشت - کربلا
۲۲۵	جمعه اول خرداد - زیارت فرات، حر، پسران مسلم
۲۲۶	شهر مستب
۲۲۹	زیارت قبر حر
۲۳۰	تل زنبیه و بوی آزادی
۲۳۳	غروب جمعه ۱ خرداد - کربلا، حرم امام حسین علیه السلام
۲۳۶	شنبه ۲ خرداد - کربلا
۲۳۷	احترام عراقی ها
۲۳۸	روز شنبه ۲ خرداد - صبحانه - کربلا
۲۵۱	شنبه ۲ خرداد - بغداد
۲۵۲	شنبه ۲ خرداد - غروب، کاظمین
۲۵۶	یکشنبه ۳ خرداد - بغداد، سامرا، بغداد
۲۶۳	غروب یکشنبه ۳ خرداد - کاظمین
۲۶۶	یکشنبه شب ۳ خرداد - بغداد
۲۶۸	دوشنبه ۴ خرداد - بغداد، کاظمین، مرز الولید
۲۷۱	غروب دوشنبه ۴ خرداد - مرز الولید (سوریه و عراق)
۲۷۵	سه شنبه ۵ خرداد - دمشق
۲۸۰	چهارشنبه ۶ خرداد - دمشق
۲۸۲	پنجشنبه ۷ خرداد - دمشق
۲۸۵	جمعه ۸ خرداد - دمشق
۲۹۲	شنبه ۱۰ خرداد ۷۷
۲۹۳	یکشنبه ۱۰ خرداد - دمشق
۲۹۶	دوشنبه ۱۱ خرداد - دمشق
۳۰۳	آثار قلمی نویسنده کتاب
۳۰۵-۳۱۱	فهرست اعلام

لایوم کیومک یا اباعبدا...

در گذشته‌های دور و در ایام نوجوانی بر حسب نوع مطالعه و نوع برخورد با حوادث گوناگون رؤیای مشاغل مختلفی در ذهنم لانه می‌کرد. گاهی که کتبی مانند تاریخ علوم پی‌یر روسو ترجمه حسن صفاری را می‌خواندم در آرزوی دانشمندشدن بودم و رؤیای کشف جدید و یا اختراع نو ذهن کودکانم را به هیجان درمی‌آورد. در آرزوی رونسانس علمی در ایران بودم و احیاء عظمت قبلی ایران، به یاد ایام سابق و دانشمندانی چون رازی، خوارزمی، بیرونی و ابن سینا و خیل علماء دیگری که هر کدام در پیشرفت علم نقش بسزایی داشتند. زمانی که کتابهایی مانند کرگدن اوژن یونسکو، دکتر ژیاگووی بوریس پاسترناک، عزاداران بیل دکتر غلامحسین ساعدی، مدیر مدرسه شادروان آل احمد، ننه دلاور برتولت برشت، حج شادروان دکتر شریعتی و امثال این‌ها را می‌خواندم، در آرزوی نویسنده‌ای بزرگ و خالق آثار جاودان بودم. وقتی که کتاب‌های دور دنیا در هشتاد روز ژول ورن و یا سفرنامه ناصر خسرو را می‌خواندم و آنگاه که دانستم که در قرآن مجید نیز به سیر و سفر توصیه شده است، دلم هوای جهانگردی می‌کرد. اما مقرر چنین شد که هیچکدام نشوم ولی در مجموع دارای کمی از خصوصیات هر کدام باشم. این یادداشتها را به چندین و چند ناشر اسلامی و مربوط به دستگاههای اسلامی مملکت تحویل دادم، همگی از چاپ آن ابا کردند.

با چند تن از سروران عظام در مورد چاپ آن با سرمایه گذاری شخصی مشورت کردم همگی مرا تشویق کردند که چون نام سیدالشهداء را منتشر می‌کنی جد و جهد کن. یعنی در واقع همان ضرب‌المثل قدیمی را به من دیکته کردند که «کس نخارد پشت من - جز ناخن انگشت من». نصیحت آنها را گوش کردم تا این که «نشر الف» را کشف کردم و چنین شد که می‌بینید دست مریزاد. اما چرا اصرار به چاپ این یادداشتها داشتم؟ زیرا که هر کدام یکی از جنبه های زندگی را در دوره ای خاص به رشته تحریر درآورده است. آن داستان زیارت عتبات در زمان صدام و از طریق سوریه در حال حاضر وجود ندارد. بنابراین بخش «از خرابه های شام تا گودال قتلگاه» جنبه تاریخی یافته است.

بخش دیگر کتاب یعنی «از مشهدالرضا تا مدینه النبی» نیز در ماه مبارک اتفاق افتاده است. حال و هوای ماه مبارک در یک کشور مسلمان غیر شیعه با آن همه اتفاق، برای کشور شیعی ما و برای تجار و کسبه ما و برای مسئولین ارزاق عمومی حائز اهمیت فراوان است. چرا که مطابق معمول سنواتی، نرخ ارزاق عمومی منجمله گوشت در ماه مبارک در کشور شیعی ما متأسفانه بالا می‌رود. شخصاً سفرنامه های متعددی درباره بیت‌العتیق خوانده‌ام از سفرنامه ملامحسن فیض کاشانی تا خسی در میقات آل‌احمد، از خانه مردم مرحوم مهندس بازرگان تا بیت‌العتیق عباس پهلوان و حج مرحوم دکتر شریعتی و غیره، اما سفرنامه حج در ماه مبارک را ندیده‌ام.

به هر حال حاصل دو سفر زیارتی و یا سیری گذرا در تاریخ اسلام را در یک مجموعه با همت «نشر الف» تقدیم عاشقان حسین (علیه السلام) و شیفتگان خاندان عصمت و ولایت می‌کنم با این امید که حضرت بقیه... (الاعظم) (عج) از روی لطف و مرحمت برگ سبز حاضر را از حقیر بپذیرد و این «خس» را در «میقات» روز قیامت مورد عناية ویژه خود قرار دهد.

دکتر علی شمسا - استاد دانشگاه

۱۲ محرم ۱۴۲۶ هـ.ق. / ۱۴ اسفندماه ۱۳۸۳ هـ.ش.

مشهد مقدس